

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ
СЛУЖБИ УКРАЇНИ ІМЕНІ Б. ХМЕЛЬНИЦЬКОГО

**ЗБІРНИК
НАУКОВИХ ПРАЦЬ
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ ДЕРЖАВНОЇ
ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ
СЕРІЯ: ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ**

Виходить чотири рази на рік

Заснований у 2000 році

№ 1(32)

Засновник і видавець:

Національна академія Державної прикордонної служби України
імені Б. Хмельницького

Рекомендовано до друку рішенням ученої ради Національної академії
Державної прикордонної служби України імені Б. Хмельницького
(протокол від 23.02.2023 № 15)

Редакційна колегія:

головний редактор – доктор педагогічних наук, професор О. В. Діденко;
відповідальний секретар – кандидат педагогічних наук, доцент С. М. Морозов;
літературний редактор – доктор педагогічних наук, доцент С. П. Шумовецька.

Члени редакційної колегії:

кандидат педагогічних наук, доцент О. В. Бабич; доктор педагогічних наук, професор А. В. Балендр; доктор педагогічних наук, доцент С. Я. Білявець; доктор педагогічних наук, професор І. Г. Блощинський; доктор педагогічних наук, професор А. В. Галімов; доктор педагогічних наук, професор А. А. Каленський; кандидат педагогічних наук, доцент М. Г. Карпушина; доктор педагогічних наук, професор В. І. Ковальчук; кандидат педагогічних наук Л. А. Лупаренко; доктор педагогічних наук, професор В. І. Мірошніченко; PaedDr. PhD Rastislav Metruk; доктор педагогічних наук, професор Л. І. Морська; доктор педагогічних наук, професор О. І. Москаленко; кандидат педагогічних наук, доцент І. М. Почекалін; кандидат педагогічних наук, професор С. В. Сінкевич; доктор педагогічних наук, професор О. М. Ставицький; доктор педагогічних наук, професор О. М. Тогочинський; доктор педагогічних наук, професор К. Ю. Тушко.

Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія : педагогічні науки / гол. ред. О. В. Діденко. Хмельницький : Видавництво НАДПСУ, 2023. № 1(32). 199 с.

У збірнику наукових праць розміщено наукові публікації вчених та науково-педагогічних працівників академії й інших закладів вищої освіти та наукових установ. Призначений для ознайомлення громадськості з результатами наукових досліджень. Розрахований на науковців, педагогів та тих, хто цікавиться проблемами сучасної науки.

Зміст

<i>Афанасьєв А., Мірошніченко В.</i> Застосування інтерактивних технологій у підготовці майбутніх інспекторів-кінологів	5
<i>Вінтюк Ю.</i> Психологічний аналіз художнього фільму у навчальному процесі (на прикладі фільму «Спілка мертвих поетів»)	19
<i>Ганаба С.</i> «Суспільство ведуть вперед не виконавці, а творці»: Юло Вооглайд про освіченість, якість освіти та повагу до педагога.....	33
<i>Гнетнєв М., Басалик С.</i> Освітні квести на практичних заняттях із дисциплін оперативно-розшукового профілю	48
<i>Гуревич Р., Коношевський Л., Коношевський О., Опушко Н., Драчук М.</i> Цифрові грамотність, компетентність, технології – точки дотику в освітньому процесі	64
<i>Іванов В., Щур В.</i> Педагогічні умови та механізми формування ціннісно-сміслових орієнтацій дітей у початковій школі	87
<i>Кудла М.</i> Дослідницька діяльність студентів педагогічного університету як засіб їхнього професійного становлення.....	105
<i>Куценко І., Діденко О.</i> Особливості професійної підготовки молодшого персоналу в навчальному центрі Морської охорони Державної прикордонної служби України.....	118
<i>Мачинська Н.</i> Чинники формування професійної майстерності викладача закладу вищої освіти в умовах змішаного навчання	132
<i>Псьол С., Диха О., Рудик О., Голенко К.</i> Застосування комп'ютерного моделювання для розрахунків автомобільного транспорту	148

УДК 159.9.07-047.44:791.43

Юрій ВІНТЮК

кандидат психологічних наук, доцент,
доцент кафедри теоретичної та практичної психології,
Національний університет «Львівська політехніка», м. Львів, Україна
ORCID ID 0000-0001-6263-4744
yurvin@ukr.net

**ПСИХОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ХУДОЖНЬОГО ФІЛЬМУ
У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ (НА ПРИКЛАДІ
ФІЛЬМУ «СПІЛКА МЕРТВИХ ПОЕТІВ»)**

У статті розглянуто питання, що стосуються особливостей здійснення психологічного аналізу, у навчальних цілях, зокрема, при підготовці студентів-психологів, на конкретному прикладі. Здійснено огляд наукових публікацій за обраною темою; з'ясовано наявні підходи до здійснення психологічного аналізу. У ході проведеного огляду виявлені особливості проведення психологічного аналізу з позицій різних підходів. Проведений огляд публікацій на обрану тему засвідчив доречність розробки відповідного підходу, який би дозволив показати, як можна використовувати наявні теоретичні знання, і продемонструвати практичні способи проведення психологічного аналізу в навчальному процесі, художніх фільмів зокрема. Здійснено продовження пошуку і подальшого розширення можливостей (зокрема, оптимальних шляхів, засобів і прийомів) реалізації психологічного аналізу в навчальній роботі зі студентами-психологами. Зазначено, що лише на етапі залучення майбутніх фахових психологів для освоєння психологічного аналізу передбачено пропонувати їм здійснювати аналіз художніх творів, зокрема кінофільмів відповідного спрямування. Проте остаточна мета залу-

© *Вінтюк Ю.*

**№ 1(32)
2 0 2 3**

чення студентів до такої роботи передбачає навчити їх здійснювати психологічний аналіз повсякденних ситуацій, з якими вони зустрінуться в майбутньому при виконанні професійної діяльності за обраним фахом. Реалізовано оптимальний підхід до проведення психологічного аналізу на основі цього підходу, з навчальною метою і на конкретному прикладі. Для цього зроблено психологічний аналіз художнього фільму «Спілка мертвих поетів», який відповідає вимогам навчального процесу при підготовці майбутніх фахових психологів. Зазначено, що освоєння таких форм навчальної роботи є необхідним як для формування їхньої професійної компетентності, так і подальшої практичної діяльності за обраним фахом. Зроблені висновки з проведеної роботи і запропоновані подальші перспективні дослідження у даному напрямку.

Ключові слова: навчальний процес; підготовка майбутніх психологів; психологічний аналіз ситуацій з художніх фільмів; формування професійної компетентності.

1. ВСТУП

Постановка проблеми. Підготовка фахових психологів за наявних реалій вимагає формування у них відповідних умінь та навичок, необхідних у подальшій професійній діяльності, до яких необхідно віднести також здійснення психологічного аналізу: проявів поведінки і діяльності, їхніх мотивів, повсякденних і конфліктних ситуацій, а також психічних станів, якостей особистості, підсвідомих тенденцій тощо. Проте, як свідчить викладацька практика, залучення студентів до здійснення таких форм навчальної роботи наражається на значні труднощі, оскільки для цього їм не вистачає як знань із психології, так і досвіду виконання подібних завдань, а також відповідних якостей мислення та ін. Як свідчить досвід організації навчального процесу зі студентами-психологами, розпочати ознайомлення із вирішенням таких завдань – що зустрічаються у повсякденній практиці практичного психолога – доцільно з демонстрації здійснення психологічного аналізу художніх творів, кінофільмів зокрема. Необхідність висвітлення специфіки розробки і впровадження такого підходу зумовлює актуальність даного дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Праць, в яких висвітлюються різні аспекти здійснення психологічного аналізу, з у навчальному процесі зокрема, виявлено не багато [1]–[13]. Передусім варто назвати публікацію С. В. Бутманчука, в якій автор розглядає кінотренінг як інтерактивний метод роботи психолога з батьками, педагогами та підлітками, який передбачає здійснення психологічного аналізу [1].

Можна згадати і про досвід та результати власних спроб залучення студентів-психологів до здійснення психологічного аналізу ситуації з художніх творів, у навчальних цілях, які висвітлені у кількох попередніх публікаціях на дану тему [2]–[4].

Варто також зазначити публікації І. В. Лазаренко [5], [6], в яких висвітлено специфіку здійснення психологічного аналізу художніх творів; зокрема, у них розкриваються прийоми і способи його проведення.

Можна назвати і працю групи авторів, в якій здійснено аналіз фільму «Сутінки. Сага. Світанок», з навчальною метою [7].

Слід зазначити також праці Ю. І. Машбиця [8], [9], в яких розглянуто психологічний аналіз навчального процесу; ці дані важливі з огляду на те, що студенти-психологи не тільки проходять практику у різних закладах, де знайомляться з роботою психологів, працівників психологічних служб, але й самі згодом можуть працевлаштовуватися в таких закладах.

Значний інтерес становить також публікація С. Олейника про психологічний аналіз ситуації, представленої у відеофрагменті художнього фільму «Розумник Вілл Хантінг», також з навчальною метою [10]; Л. Н. Сеньовська у своїй праці розглядає художній фільм як засіб навчання студентів-педагогів [11].

Не менш важливими є праці Ю. С. Чаплинської про фільм аналіз у роботі психолога та використання різних підходів до нього [12], [13].

Вказані праці містять необхідний матеріал, з яким доречно ознайомити студентів у ході залучення їх до здійснення психологічного аналізу в навчальному процесі; наявна в них інформація використана в процесі проведення власного дослідження.

Мета статті – розглянути особливості здійснення психологічного аналізу, з навчальною метою, при підготовці студентів-психологів, на конкретному прикладі.

2. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Проведене дослідження полягало у продовженні пошуку і подальшому розширенні можливостей – зокрема, вибір оптимальних шляхів, засобів і прийомів – здійснення психологічного аналізу в навчальному процесі зі студентами-психологами. Варто також зазначити, що лише на етапі залучення майбутніх фахових психологів до освоєння подібних видів діяльності аналізу їм пропонується здійснювати аналіз художніх творів, зокрема кінофільмів відповідного спрямування. Проте остаточна мета залучення студентів до такої роботи передбачає навчити їх здійснювати психологічний аналіз повсякденних ситуацій, з якими вони зустрінуться в майбутньому при виконанні професійної діяльності.

Як матеріал для аналізу, який підходить за спрямуванням і повинен зацікавити студентів, цього разу було обрано художній фільм режисера Пітера Віра «Спілка мертвих поетів» (1989); який було запропоновано для домашнього перегляду, а роботу над ним розпочато під час практичних занять.

Події фільму відбуваються у підготовчій школі міста Велтона, керівництво якої пишається своїми досягненнями і декларує принципи, які нібито втілюють вчителі, а фактично намагаються насаджують у взаємодії з учнями: «Традиція, честь, дисципліна, досконалість». У школі працюють викладачі, що втілюють декларовані принципи та навчаються учні, котрі мають наміри здобути вищу освіту та завдяки цьому добре влаштуватися у подальшому житті. Проте школа в даному випадку є моделлю суспільства, частиною якого вона є, і у ній відбуваються ті ж самі процеси, що наявні у суспільстві загалом – саме ці процеси зумовлюють перебіг всіх подій у фільмі.

Учні престижної підготовчої школи – це так звана «золота молодь»; вони впевнені, що закінчення навчання дозволить кожному з них добре влаштуватися у самостійному дорослому житті, а для цього

їм потрібно лише сумлінно виконувати те, що від них вимагають дорослі. Проте у них немає необхідних для якихось значних досягнень відповідних прагнень. Вони не дивляться серйозно на своє подальше життя, і зазвичай не уявляють його – орієнтовані в основному на те, чого хочуть від них батьки і вчителі; яких, до речі, колись готували так само... Їхні дорослі наставники не здатні ні зацікавити, ні належно мотивувати молодь на відповідні їхнім настановам досягнення. Зрозуміло, що така атмосфера у навчальному закладі не може орієнтувати молодь на якісь значні успіхи, крім необхідних оцінок в атестатах.

Представники табору, що захищають традиційні раціональні основи суспільного укладу – це передусім директор школи, її викладачі, батьки учнів, а також деякі учні. Розглянемо їхні підходи, переконання, а також відповідну їм поведінку і дії на прикладі кількох найяскравіших представників табору, який захищає декларовані суспільні устої.

Директор школи Гейл Нолан. Він впевнений, що очолює найкращий заклад такого типу в країні, він дійсно пишається наявними досягненнями, і певен, що інші вчителі також поділяють його думку. Він з тих, хто вдоволений суспільним статусом, який дає йому посада, і переконаний, що саме на таких, як він, тримається суспільство. Крім цього, директор впевнений, що ці ж переконання повинні поділяти і сповідувати всі учні його школи, і не припускає можливості існування іншої думки. Саме тому він береться за «розслідування» справи «Спілки мертвих поетів», оскільки її члени грішать вільнодумством, яке є неприпустимим, а згодом чинить розправу над винними. Будь-які інші думки, крім загально визнаних, – вважає Нолан – є шкідливими, а тому не мають права на існування. Його думки і переконання поділяють також інші викладачі, батьки учнів й деякі учні, що належать до його табору, а тому засуджують будь-які відмінні погляди і виправдовують вчинені директором заходи з придушення вільнодумства та непокори.

Інші вчителі школи не зображені детально, лише побіжно, кількома штрихами. Проте і з цього стає зрозумілим, що всі вони схожі один на одного, передусім тим, що сповідують віджилі підходи до навчання, формалізм у роботі, а тому як вони самі, так і їхні предмети однако-

во нудні та нецікаві учням. Звісно, все це ретельно приховується як керівництвом, так і працівниками школи, а тому протестувати проти усталеного стану речей – марно...

Містер Перрі (батько учня Ніла) – належить до тих, хто, не маючи достатніх для цього можливостей, сам досяг всього у житті. Він не тільки багато чим пожертвував задля блага свого сина, але й вирішив за нього все наперед: що він повинен робити, де вчитися, про що думати і мріяти, ким стати. Усе інше він забороняє Нілу, незважаючи на його бажання і уподобання, думки і плани. Тому, звісно, він ніколи не питав сина, чим той цікавиться і чого хоче. Своєю безкомпромісною позицією і надмірною опікою від фактично вбив – а саме довів до самогубства – свого єдиного сина, який не бажав прожити своє життя так, як його батько.

Учень Річард Кемерон – спочатку також ніби пристав до «Спілки мертвих поетів», проте, зрозумівши, що їхня діяльність є небезпечною, першим перекинувся до протилежного табору, і став на захист звичних традиційних устоїв, яких його все життя навчали батьки і вчителі. Він видає керівництву школи учасників «Спілки», що має наслідком розправу над ними і припинення її існування. Він фактично зраджує своїх приятелів і все те, до чого вони прагнули і чого вчив їх Кітінг. У зраді самого себе і цілковитій покорі він бачить шлях до «порятунку» в ситуації, що склалася – зрештою, саме такою є загальноновизнана і поширена суспільна практика.

Нудне і нецікаве життя учнів змінюється, коли в школі з'являється новий вчитель словесності – Джон Кітінг. На відміну від інших викладачів, він вміє не лише навчати, а передусім прагне надихати своїх учнів, крім цього, він не проявляє інтерес до їхніх особистих думок і переживань. Кітінг має нестандартні підходи до проведення занять, намагається допомогти кожному, не переслідуючи своїми вчинками ніякої особистої вигоди. За допомогою іншого погляду на літературу він відкриває своїм підопічним двері у новий, незнаний і цікавий світ. Таким чином він демонструє молодим людям нове бачення життя, його призначення і наявних у ньому цінностей; однак саме це невдовзі стає причиною конфлікту, який перебуває у центрі даного художнього твору.

Рушієм, що послідовно розгортає події фільму, є конфлікт раціонально-матеріального і ірраціонально-духовного в житті як персонажів фільму, так і суспільства загалом. Відомий «конфлікт батьків і дітей» – лише частковий випадок більш масштабних суспільних процесів. Фактично в центрі розгляду у фільмі перебуває протиріччя раціонально-прагматичного і бездуховного суспільства – представленого декларованими устоями і традиціями, які сповідує та захищає передусім старше покоління – і прагненням до справжнього й наповненого духовністю та переживаннями прагнення юності, представлені переважно учнями школи, що виявляється в різних проявах. Усе це схоже на спробу бунту проти устоїв і намагання його придушення; відтак у фільмі зображено спонтанний протест проти раціональних і негуманних устоїв, за утвердження начебто нелогічних, але природних й одвічних духовних цінностей.

Представники бунтівного осередку – це вчитель Джон Кітінг, а також ті з учнів, які стали членами «Спілки мертвих поетів». Вони називають свою школу Пекелтоном і трактують панівні у ній принципи зовсім не так, ніж це бачиться її керівництву: «Тупість, чвари, дурість, убозтво». Що не влаштовує їх в наявній системі навчання, взагалі у тому, що пропонує їм старше покоління і суспільство загалом? Розглянемо їхні переконання, погляди, вчинки на прикладі кількох найяскравіших представників табору бунтарів, які належать до представників «Спілки мертвих поетів».

Вчитель Джон Кітінг – вчить учнів не перетворювати своє життя на рутину, а зробити його винятковим, при цьому не розгубити, а максимально повно використати наявний у них потенціал. Фактично він навчає того, про що не пишуть у підручниках, і навіть нерідко спростовує наявну у них «премудрість». Натомість Кітінг вчить не довіряти авторитетам, а мислити самостійно; він намагається захистити своїх учнів від черствості та прагматизму реалістичного суспільства. Хоча знає, що керівництво не поставиться прихильно до його новацій.

Новий вчитель вчить учнів не зубрити підручник, а відчувати поезію, і не вбивати її раціонально-логічними викладами з нудних підручників. Відтак його заняття невдовзі стають для молодих людей уроками

життя, і вони повстають проти застарілих устоїв і порядків, які вкорінилися у їхній престижній школі. Кітінг вчить учнів йти проти панівних устоїв, коли це необхідно задля відстоювання своїх переконань і здійснення бажань, і вважає це найголовнішим, оскільки ці ідеї не є панівними у недосконалому суспільстві. Під його впливом учні зважуються на те, на що раніше би не наважилися; однак невдовзі його звинувачують у підриві традиційних устоїв школи і звільняють з посади.

На переконання Кітінга, життя безцінне, тому його не можна перетворювати на рутину, натомість слід перетворити в поему нових радощів. Він вчить своїх учнів бачити все довкола по-іншому: «Коли читаєте, не зважайте на те, що думав автор, а тільки на те, що самі думаете». Причому Кітінг запевняє, що поетичне прозріння може впасти на будь-що; а також впевнений, що у кожній людині живе поет. Поезія, романтика, кохання – це те, заради чого ми живемо – переконаний він. Саме під впливом Кітінга учні відновили «Спілку мертвих поетів», кожен з членів якої по-своєму намагається пізнати смак життя.

Учень Ніл Перрі – належить до слухняних учнів, тому він у всьому дослухається настанов свого надмірно строгого батька. Він також шукає свій неповторний шлях у житті, проте наражається на нездоланну перешкоду – плани батька щодо його майбутнього. Ніла не розуміють, а тому чинять перешкоди батьки, начебто найближчі люди. Своїми благими «правильними» намірами батько фактично заганяє його у пастку, але завжди слухняний син не наважується відкрито виступити проти нього і відстояти свої погляди. Конфлікт видається нерозв'язним, він не може знайти виходу із ситуації, що склалася, все це врешті-решт призводить його до трагічного кінця. Спроба протесту Ніла зазнає цілковитої невдачі, проте він теж зумів взяти від життя принаймні краплину того, чого насправді хотів...

Учень Чарлі Далтон – також спробував пізнати смак життя, навіть зміг відчути себе поетом, оскільки виявив раніше невідомий дар – і почав писати вірші. Схоже, що для нього немає дроги назад, він залишиться палким прихильником ідей, які посіяв вчитель Джон Кітінг. Його захоплення всерйоз і спрямоване на перспективу – оскільки він навіть обрав собі творчий псевдонім і намагається виразити через по-

езію все, що його хвилює. Разом із кількома непокірними його виключили зі школи, оскільки не змогли зламати, як слухняну більшість.

Учень Нокс Оверстріт – також бажає пізнати смак справжнього життя, тому наважується зізнатися у своїх почуттях дівчині, яка йому подобається, незважаючи ні на що, навіть наражаючи себе цим на небезпеку. Він вирішив сповнити своє життя почуттями, які раніше приховував, – і так намагається отримати від життя те, чого над усе бажає.

Проте всілякі прояви вільнодумства придушуються. Керівництво школи переслідує «мертвих поетів», оскільки чинними положеннями школи їхнє існування не передбачено. Однак позиція багатьох учнів виявляється неоднозначною, вона є двоїстою, тому варто навести ще й такий приклад.

Тод Андерсон – як і інші учні його класу, під тиском директора і батьків був змушений підписати документи проти Кітінга, якого звинуватили у тому, що сталося в його класі. Проте він єдиний зважився на останній відкритий протест, спрямований на захист свого несправедливо звинуваченого вчителя, який підтримали й інші учні. Це свідчить про те, що посіяні ним ідеї вже дали перші сходи, а тому і надалі житимуть серед них...

У чому ж полягає основна ідея фільму, яку його творці намагаються донести до глядача? На переконання Кітінга, всі люди народжуються, щоб бути поетами – і в цьому їхнє справжнє життєве покликання; проте вони про це не знають, і навіть не здогадуються, оскільки вже є мертвими... Причому поетами слід вважати не лише тих, хто пише і публікує вірші – в широкому сенсі ними можна назвати кожного, хто є митцем по життю, тобто здатний відчувати і внести у нього поезію... Кітінг бажає жити і живе так, щоб потім не шкодувати про те, що не жив – і навчає цього своїх учнів. Проте суспільство фактично вбиває пориви юності і намагається зробити всіх молодих людей слухняними та покірними. Відтак у фільмі показана майстерно замаскована панівною ідеологією спроба умертвити тих, хто народжений бути поетом, хто прагне пізнати його смак. У цих протилежних сторін, які протистоять одна одній і представляють різні суспільні прошарки, інші життєві пріоритети і цінності, ідеали, мрії, світогляди, які є несумісними.

«Спілка мертвих поетів» – стихійне неформальне утворення, яке не має фіксованого членства і формальної структури, як і чітко визначеної мети та завдань, а членів якої об'єднує напівусвідомлене прагнення до відчуття повноти життя. «Мертві поети» – це парадоксально-іронічний термін, який поєднує несумісні начала, і водночас відображає реальні, наявні тенденції у суспільстві. З огляду на це всі люди – «мертві поети», хоча одні більше, інші зовсім мертві, а інші більше поети, деякі навіть живі... Хоча ці поняття слабо піддаються науковому поясненню, як і ретельному вивченню та аналізу взагалі.

Місцем збору «Спілки мертвих поетів» у кінофільмі виступає печера, в якій збираються бунтарі проти устоїв бездушної системи. Тільки тут учні можуть дозволити собі бути іншими, не такими, як вимагають бути від них батьки і вчителі, а такими, як вони самі хотіли би бути. Печера, у якій збираються члени «Спілки», у фільмі символізує не лише загадковість і таємничість, але й бажання заховатися від безжальної дійсності, проте вона також уособлює підступну пастку, в якій може опинитися кожен необачний відвідувач. Тому кожній молодій людині не достатньо відважитися на те, щоб прийти сюди чи стати членом спілки – потрібно мати неабияку сміливість і розум, щоб не опинитися у безвиході, на яку перетворюють її ті, кому все це не до вподоби.

Хоча зображений у фільмі бунт проти системи зазнав невдачі, показано також живучість духовного начала, оскільки ідеї юних бунтівників постійно живуть у суспільстві, та й сама спілка періодично відновлюється. Тому у глядача залишається враження, що незважаючи на чергову поразку, спілка неодмінно знову відродиться, як Фенікс, оскільки сповідувані в ній ідеї, як і сам дух вільнодумства, завжди вабитимуть нових юнаків.

3. ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Проведене аналітичне дослідження за темою роботи дозволяє констатувати таке.

1. Огляд наявних публікацій дозволив констатувати, що в працях науковців наявні значні напрацювання за темою дослідження; проте

наявні відомості не дозволяють належним чином обґрунтувати і реалізувати на практиці психологічний аналіз у навчальній роботі зі студентами.

2. Реалізація запропонованого підходу до здійснення психологічного аналізу в навчальному процесі при підготовці студентів-психологів дозволяє виробляти у них необхідні навички і продемонструвати можливості їх використання у подальшій практичній діяльності за обраним фахом, як і задіяти інтерес до подальшого вдосконалення у даному напрямі.

3. Здійснення психологічного аналізу створює передумови для підняття інтересу до освоєння фаху у студентів-психологів, сприяє подальшому формуванню мотивації до вивчення інших його аспектів, залучення до аналізу різноманітних повсякденних ситуацій а, в кінцевому підсумку – формуванню їхньої професійної компетентності.

У **перспективі передбачено** вдосконалити запропонований підхід, здійснити його апробацію та рекомендувати до впровадження в навчальний процес підготовки студентів-психологів.

Список використаних джерел

1. Бутманчук С. В. Кінотренінг як інтерактивний метод роботи психолога з батьками, педагогами та підлітками. URL: <https://naurok.com.ua/kinotrening-vibrana-tematika-stosunki-batkiv-i-ditey-107184.html>
2. Вінтюк Ю. В. Психологічний аналіз у навчальній роботі зі студентами-психологами (на прикладі роману М. Каннінгема «Години»). *Молодий вчений*. 2018. № 5 (57). Ч. III. С. 501–506.
3. Вінтюк Ю. В. Психологічний аналіз художнього твору з навчальною метою (на прикладі роману В. Вульф «Місіс Делловей»). *Молодий вчений*. 2018. № 8 (60). Ч. II. С. 302–307.
4. Вінтюк Ю. В. Психологічний аналіз художнього фільму з навчальною метою (на прикладі фільму «Іграшка»). *Science, research, development. # 12. Economy. Management. State and Law. Monografia poconferencyjna.* (29.12.2018-30.12.2018 Belgrade). Warszawa: Wydawca: Sp. z.o.o. «Diamond trading tour», 2018. S. 39–41.
5. Лазаренко І. В. Провідні принципи літературно-психологічного аналізу художнього твору. *Українська література*. 2013. № 10. С. 31–33.

6. Лазаренко І. В. Літературознавчо-психологічні передумови аналізу художнього твору. URL: http://www.interklasa.pl/portal/dokumenty/ridna_mowa_uk/index.php?page=rm38_04

7. Кульчинська Л., Дегтярьова Г., Волошенюк О. Аналіз фільму «Сутінки. Сага. Світанок» URL: https://www.aup.com.ua/upload/model_uroku_Sutinky.pdf

8. Машбиць Ю. І. Психологічний аналіз навчання як управління учбовою діяльністю. URL: <https://www.newlearning.org.ua/sites/default/files/praci/texty/v8.2/maschbitz.doc>

9. Машбиць Ю. І. Навчальна технологія: психологічний аналіз. URL: <http://www.newlearning.org.ua/sites/default/files/praci/zbirnyk-2009/18.htm>

10. Олейник С. Зробіть психологічний аналіз ситуації представленої у відео фрагменті художнього фільму «Розумник Вілл Хантінг». URL: <https://ru.essays.club-310246.html>

11. Сеньовська Н. Л. Художній фільм як засіб навчання студентів-педагогів під час вивчення «Педагогіка». *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Педагогіка*. 2016. № 3. С. 201–207.

12. Чаплінська Ю. С. Фільманаліз у роботі психолога : практичний посібник. *Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології*. Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2020. 96 с.

13. Чаплінська Ю. С. Використання різних підходів фільмоаналізу. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/716390/2.pdf>

Vintyuk Yu. PSYCHOLOGICAL ANALYSIS OF A FEATURE FILM IN THE EDUCATIONAL PROCESS (ON THE EXAMPLE OF THE FILM «UNION OF DEAD POETS»)

The article deals with issues related to the specifics of psychological analysis for educational purposes, in particular, in the preparation of psychology students, using a specific example. A review of scientific publications on the selected topic was carried out; available approaches to psychological analysis are clarified. In the course of the review, the peculiarities of conducting psychological analysis from the standpoint of various approaches were revealed. The review of publications on the selected topic proved the appropriateness of developing an appropriate approach that would allow us to show how existing theoretical knowledge can be used and demonstrate practical ways of conducting psychological analysis in the educational process, feature films in particular. The search for and further expansion of possibilities (in particular, optimal ways, means and

methods) of implementing psychological analysis in educational work with psychology students was carried out. It is noted that only at the stage of attracting future professional psychologists to master psychological analysis, it is planned to offer them to analyze works of art, in particular, films of the corresponding direction. However, the final goal of involving students in such work involves teaching them to perform a psychological analysis of everyday situations that they will encounter in the future when performing professional activities in their chosen field. The optimal approach to conducting psychological analysis based on this approach, with an educational purpose and on a specific example, has been implemented. For this purpose, a psychological analysis of the feature film «Union of Dead Poets» was made, which meets the requirements of the educational process in the preparation of future professional psychologists. It was noted that mastering such forms of educational work is necessary both for the formation of their professional competence and further practical activities in the chosen profession. Conclusions are drawn from the work carried out and further promising research in this direction is proposed.

Key words: educational process; training of future psychologists; psychological analysis of situations from feature films; formation of professional competence.

References

1. Butmanchuk S. V. Film training as an interactive method of psychologist work with parents, teachers and teenagers. Retrieved from: <https://naurok.com.ua/kinotrening-vibrana-tematika-stosunki-batkiv-i-ditey-107184.html> [in Ukrainian]
2. Vintyuk Yu. V. (2018). Psychological analysis in educational work with psychology students (on the example of M. Cunningham's novel "The Hours"). *Molodyi vchenyi*. #. 5 (57). Part III. P. 501–506. [in Ukrainian]
3. Vintyuk Yu. V. (2018). Psychological analysis of a work of art with an educational purpose (on the example of V. Wolff's novel "Mrs. Dalloway"). *Molodyi vchenyi*. #. 8 (60). Part II. P. 302–307. [in Ukrainian]
4. Vintyuk Yu. V. (2018). Psychological analysis of a feature film with an educational purpose (on the example of the film "Toy"). *Science, research, development*. # 12. *Economy. Management. State and Law. Monografia pokonferencyjna*. (12/29/2018-12/30/2018 Belgrade). Warszawa: Wydawca: Sp. z.o.o. "Diamond trading tour". S. 39–41. [in Ukrainian]

5. Lazarenko I. V. (2013). Leading principles of literary and psychological analysis of a work of art. *Ukrainska literatura*. # 10. P. 31–33. [in Ukrainian]
6. Lazarenko I. V. Literary and psychological prerequisites for the analysis of a work of art. Retrieved from: http://www.interklasa.pl/portal/dokumenty/ridna_mowa_uk/index.php?page=rm38_04 [in Ukrainian]
7. Kulchynska L., Degtyareva G., Volosheniuk O. Analysis of the film “Twilight. Saga. Dawn”. Retrieved from: https://www.aup.com.ua/upload/model_uroku_Sutinky.pdf [in Ukrainian]
8. Mashbyts Yu. I. Psychological analysis of learning as management of educational activity. Retrieved from: <https://www.newlearning.org.ua/sites/default/files/praci/texty/v8.2/maschbitz.doc> [in Ukrainian]
9. Mashbyts Yu. I. Educational technology: psychological analysis. Retrieved from: <http://www.newlearning.org.ua/sites/default/files/praci/zbirnyk-2009/18.htm> [in Ukrainian]
10. Oleynyk S. Make a psychological analysis of the situation presented in the video fragment of the feature film “Smart Will Hunting”. Retrieved from: <https://ru.essays.club-310246.html> [in Ukrainian]
11. Senivska N. L. (2016). Art film as a means of teaching students-teachers during the study of “Pedagogy”. *Naukovi zapysky Ternopilskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni Volodymyra Hnatiuka. Seriya: Pedahohika*. #. 3. P. 201–207. [in Ukrainian]
12. Chaplinska Yu. S. (2020). Film analysis in the work of a psychologist: a practical guide. *Natsionalna akademiia pedahohichnykh nauk Ukrainy, Instytut sotsialnoi ta politychnoi psykholohii*. Kropyvnytskyi : Imex-LTD. 96 c. [in Ukrainian]
13. Chaplinska Yu. S. Use of different film analysis approaches. Retrieved from: <https://lib.iitta.gov.ua/716390/2.pdf> [in Ukrainian]